

Maria Liminka

Selja Mäkelä

Näin tehtiin Käräjävuorentie

Making of -dokumentin tekoprosessi

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Kulttuurialan yksikkö

Mediatuotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuotannon suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Maria Liminka & Selja Mäkelä

Työn nimi: Näin tehtiin Käräjävuorentie Making of –dokumentin tekoprosessi

Ohjaaja: Jukka Saarela, Kari Salo

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 29

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyömme koostuu *Näin tehtiin Käräjävuorentie* -dokumentista sekä kirjallisesta osuudesta, jossa raportoimme miten teimme mediatyömme: mistä kaikki sai alkunsa ja mihin valmis mediatyömme lopulta päättyy.

Dokumentti kertoo, miten independent-elokuva on tehty pienellä budjetilla ja talkoohengessä. Dokumentillamme halusimme kertoa, että aina ei tarvita suurta summaa rahaa, että saadaan tehtyä pitkä fiktiivinen elokuva. Dokumenttiimme haastattelimme elokuvan keskeisiä tekijöitä: ohjaaja-käsikirjoittajia, näyttelijöitä sekä kuvaaja-leikkaajaa.

Kirjallisessa osuudessa työmme raportoinnin lisäksi vertaamme omaa dokumenttiamme muihin Suomessa tehtyihin making of -dokumentteihin.

Aihettamme oli helppo lähteä lähestymään, sillä toinen making of -dokumentin tekijöistä oli osa Käräjävuorentie-elokuvan työryhmää, joten meillä oli jo ennestään paljon tietämystä aiheesta. Tiesimme heti, että millaista lähtökohdista tähän projektiin joudumme lähtemään. Käräjävuorentie-elokuvan kuvauksissa ei kuvattu making of -materiaalia. Materiaalin puute oli työmme suurin haaste.

Avainsanat: Tuotanto, Making of, Dokumentti, Independent

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree programme in Cultural Management

Specialisation: Media Management

Author/s: Maria Liminka & Selja Mäkelä

Title of thesis: The making of process in *Näin tehtiin Käräjävuorentie* document

Supervisor(s): Jukka Saarela, Kari Salo

Year: 2013

Number of pages: 29

Number of appendices: 3

Our thesis consists of *Näin tehtiin Käräjävuorentie* documentary and of a written part that includes our report about how we made the documentary: how it started and where the finished documentary goes.

Our documentary shows how independent film was made with a low budget and volunteer spirit. In our documentary we wanted to say that you do not always need a huge amount of money to make a long fictional film. In our documentary we interviewed people who were important to the film such as director-writers, actor and actress and cinematographer-editor.

In the written part we also compare our documentary to other documentaries that are made of Finnish movies.

Our subject was easy to approach because one of the group member, who made the documentary, was a member of crew which made the *Käräjävuorentie* film. We already knew about what was going on with the film. Furthermore, we knew what our starting point was at this project. In a set of *Käräjävuorentie*, there was no cinematographer who filmed the making of material. The lack of the material was the biggest challenge of this documentary.

Keywords: Production, Making of, Document, Independent

SISÄLLYS

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLLYS	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO	6
2 MIKÄ ON KÄRÄJÄVUORENTIE?	7
3 MAKING OF -DOKUMENTTIEN ERILAISET MUODOT.....	9
3.1 Miksi Käräjävuorentien making of -dokumentti?.....	10
3.2 Suomalaisia making of -dokumentteja	10
3.3 Vertailussa making of -dokumentit	12
4 TUOTANTO	15
4.1 Alkusysäys	15
4.2 Käsikirjoittaminen	16
4.3 Esituotannon muut vaiheet.....	18
4.4 Kuvaukset	19
4.5 Jälkituotanto	20
4.6 Valokuvien animointi	22
5 RAHOITUS JA BUDJETTI	24
6 POHDINTA JA YHTEENVETO	25
LÄHTEET	27
LIITTEET	29

Käytetyt termit ja lyhenteet

Independent-elokuva	Riippumaton tuotanto. Alun perin riippumattomalla tuotannolla tarkoitettiin pienellä budjetilla tehtyjä ja liittoon kuulumattomia elokuvia, joiden jakelu on rajoitettu. Nykyisin termi viittaa kaikkeen elokuvatuotantoon, mitä suuret tuotantoyhtiöt eivät valvo. (Juntunen, 1997, 85.)
Premissi	Ohjelman pääväite, jonka ohjelma pyrkii välittämään katsojalle (Aaltonen, 1993, 163).
Synopsis	Tiivistelmä ohjelman sisällöstä. Se on eräänlainen hahmotelma tai luonnos; paperi, josta selviää ohjelman sisältö ja muoto. (Aaltonen, 1993, 38.)
Avid MC	Avid Media Composer on ammattikäyttöön suunniteltu editointiohjelma.
After Effects	Videokuvan käsittelyohjelma, jolla tehdään digitaalisia kuvakompositioita ja erikoistehosteita.
Montaasi	Montaasilla tarkoitetaan leikkausta, jossa peräkkäin asetetut tukevat toisiaan ja antavat toisilleen uudenlaista merkitystä. Pyritään luomaan mielikuvia. (Pölönen, 1989, 49.)
Panorointi	Kameran liike, jossa kamera pysyy muuten paikoillaan, mutta liikkuu vaakatasossa (sivusuunnassa) akselinsa ympäri. Tavallinen panoroinnin käyttötapa on liikkuvan kohteen seuraaminen. (Juntunen, 1997, 77.)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönä teimme Käräjävuorentie nimiselle independent-elokuvalle 18 minuuttisen making of -dokumentin. Työmme tulee Käräjävuorentiestä julkaistavalle DVD:lle, joka mahdollisesti päätty kaupalliseen levitykseen.

Lyhyesti sanottuna Käräjävuorentie-elokuva on pitkä fiktiivinen draamaelokuva. Elokuva on tehty pienellä budjetilla ja sen työryhmä koostui täysin talkoolaisista. Elokuva kuvattiin kesällä 2010 Kurikassa ja pääkaupunkiseudulla. Elokuvan ensi-ilta oli vuonna 2012 Kurikassa. Kerromme seuraavassa luvussa Käräjävuorentiestä vielä enemmän.

Kirjallisessa osuudessa kerromme, mistä dokumenttimme sai alkunsa ja mihin se päättyi. Dokumenttimme alkulähtökohdat olivat hankalat, sillä elokuvan kuvauksissa ei making of -materiaalia kuvattu. Kerromme, miten käsikirjoituksen kautta dokumenttimme eteni kuvauksiin ja miten siitä siirryimme leikkaukseen.

Suomessa on tehty paljon making of -dokumentteja elokuville. Monet näistä ovat samankaltaisia Näin tehtiin Käräjävuorentie -dokumentin kanssa, mutta joukossa on niitäkin, jotka eroavat meidän työstämme. Opinnäytetyömme kirjallisessa osuudessa vertaamme työtämme muihin suomalaisiin making of -dokumentteihin. Kerromme lisäksi, miksi olemme päätyneet tekemään sellaisia ratkaisuja, joita olemme tässä työssä tehneet.

2 MIKÄ ON KÄRÄJÄVUORENTIE?

Kärjävuorentie on kotimainen independent-elokuva, jonka ohjaajina toimivat Kurikkalaiset Anna Peräaho ja Essi Mitronen. Anna ja Essi ovat tunteneet toisensa jo vuosia, mutta tämä on heidän ensimmäinen kokoillan elokuvansa. Aiemmin he ovat tehneet muita pieniä tuotantoja yhdessä. Anna ja Essi ovat yhdessä ohjaamisen lisäksi käsikirjoittaneet ja tuottaneet elokuvan.

Elokuva kertoo 30-vuotiaasta helsinkiläisestä Samu Kärjävuoresta. Elokuvan alussa Samun äiti kuolee. Samusta tulee orpo, koska hänen isänsä on kuollut vuosia aiemmin. Samu on ammatiltaan musiikkilehden toimittaja. Työnsä puolesta hän lähtee tekemään Pohjanmaalle haastattelua luomuviljelijäksi ryhtyneestä lupaavasta laulajasta, joka yllättäen päätti poistua parrasvaloista. Pohjanmaalla ollessaan Samu tutustuu isänsä puoleiseen sukuun, jonka olemassaolosta hän ei ole tiennyt, sillä isä ja sukulaiset eivät ole olleet puheväleissä.

Elokuva on toteutettu pienellä budjetilla ja täysin talkoohengessä. Elokuva ei saanut rahoitusta Suomen elokuväsäätiöltä tai miltään muiltakaan merkittäviltä rahoittajilta. Kärjävuorentie-elokuvan verkkosivuston (Lehtonen & Raumanni, 2011-2012) mukaan rahoituksen ovat hoitaneet lukuisat pohjalaiset yrityssponsorit. Merkittävimpiä rahoittajia on mm. Kurikan kaupunki. Muita mainittavia yhteistyökumppaneita on Seinäjoen ammattikorkeakoulu, joka lainasi kuvauksiin kuvaus-, äänitys- ja valokalustoa.

Elokuvan kuvausryhmässä oli mukana elokuva-alan ammattilaisia ja alaa opiskelevia. Mukana oli lisäksi puhtaasti harrastajia ja ihmisiä, joilla ei ollut minkäänlaista kokemusta elokuva-alalta. Kaikkia tekijöitä yhdisti se, että he halusivat olla mukana ja uskoivat elokuvaan. Elokuvan tekijäryhmä oli hyvin motivoitunut, sillä kaikki lupasivat käyttää yli puolet kesästä elokuvan kuvauksissa, joista ei edes saanut palkkaa. Toisaalta se, ettei saa palkkaa, näytti vain sen, että elokuvia tehdään muista syistä kuin pelkästään rahasta.

Elokuva kuvattiin kesällä 2010 ja sen yleisöensi-ilta oli Kurikan kinossa 12.8.2012. Elokuva sai laajan elokuvateatteri levityksen ja sitä on näytetty ympäri Suomea pääasiassa Bio rexin elokuvateattereissa (Saarela, 2012).

3 MAKING OF -DOKUMENTTIEN ERILAISET MUODOT

Dokumenttielokuvat voidaan Jouko Aaltosen (2011, 21-13) mukaan jakaa erilaisiin alalajeihin. Aaltonen mainitsee, että omia dokumenttielokuvien alalajeja ovat mm. seurantadokumentit, henkilökuvat ja henkilökohtaiset dokumenttielokuvat.

Dokumenttielokuvia, jotka kertovat elokuvien tekemisestä, kutsutaan *making of* -dokumenteiksi. Dokumentteja esiintyy myös nimellä *behind the scenes* tai suomeksi *Näin tehtiin*. Kaikilla kuitenkin on sama periaate eli kurkistus elokuvan kulissien taakse.

Making of -dokumentteja ei ole määritetty omaksi dokumenttielokuvan alalajiksi. Aaltosen (2011, 24-25) mukaan dokumenttielokuville on ominaista runsaus aiheiden, lähestymistapojen ja ilmaisukeinojen suhteen. Aaltonen sanoo, että elokuvantekijät liikkuvat ketterästi lajityypistä toiseen ja yhdistelevät erilaisia kerrontatapoja. Making of -dokumentit voitaisiin tämän perusteella ajatella olevan sekoitus sekä seurantadokumenttia että historiallista dokumenttia. Aaltonen (2011, 21) määrittelee seurantadokumentin prosessiksi, joka kestää pitkään, kuukausia ja jopa vuosia. Prossin aikana kuvausryhmä seuraa kuvattavaa kohdetta, mikä making of -dokumenttien tapauksessa on elokuvan kuvausryhmän muodostama yhteisö. Historiallisista dokumenttielokuvista Aaltonen (2011, 24) sanoo, että ne tuovat silmiemme eteen jo menneitä tapahtumia, jotka rakennetaan uudelleen. Historiallisten dokumenttien keinoja ovat haastattelut arkiston elokuvat ja –valokuvat. Useat kotimaiset making of -dokumentit sisältävät haastattelun sekä kuvaa joko valmiista elokuvasta tai sen tekemisestä.

Making of -dokumentteja tehdään paljon, koska melkeinpä jokaisen vähänkin isomman elokuvan kuvauksissa pyörii erillinen kuvausryhmä, joka kerää materiaalia elokuvan tekovaiheista. Dokumentteja käytetään mm. elokuvien markkinointiin. Ennen kun elokuva on ensi-illassa, saatetaan elokuvan tekemisestä kertova dokumentti näyttää televisiossa markkinointimielessä. Elokuvista julkaistavat DVD ja Blu-ray:t ovat yksi making of -dokumenttien julkaisukanava. Dokumentteja on julkaistu lisäksi Youtube-videopalvelussa.

3.1 Miksi Käräjävuorentien making of -dokumentti?

Koska Käräjävuorentien kuvauksissa ei oltu kuvattu Making of -materiaalia, ei making of -dokumenttikan alun perin ollut suunnitelmassa. Making of -dokumentti tuli meidän ja tilaajien kesken puheeksi. Elokuvalle oli kuitenkin ollut tarkoitus tehdä muitakin videoita, mutta niiden tekijä ei kiireiltään ehtinyt niitä tekemään. Meidän opinnäytetyönämme tehtävän dokumentin toivottiin olevan jatkumoa koko elokuvaprojektille.

Alussa oli tarkoitus tehdä dokumenttien sarja, jonka eri jaksot käsittelevät eri aiheita. Tämä sarjan oli tarkoitus julkaista ennen ensi-iltaa, jolloin Käräjävuorentie-elokuva olisi saanut markkinointiin apua ja pysynyt paremmin ihmisten mielessä. Tilaus kuitenkin muuttui ennen kuin työtä ehdittiin aloittamaan.

Uusi tilaus oli kaksi dokumenttia, lyhyt ja pitkä. Lyhyen tarkoitus oli auttaa elokuvan markkinoinnissa ja pidempi dokumentti haluttiin Käräjävuorentie-elokuvan DVD-julkaisuun antamaan DVD:lle lisä-arvoa. Dokumentin tarkoitus oli taustoittaa laajemmin koko tuotannon kehityskaarta. Lopullinen tilaus oli pitkä dokumentti DVD:lle.

3.2 Suomalaisia making of -dokumentteja

Ennen kuin aloitimme oman dokumenttimme suunnittelua, katsoimme niin paljon erilaisten kotimaisten elokuvien making of -dokumentteja kuin vain mahdollista. Tällä tavoin saimme omaan tekemiseen ideoita siitä, mitä tehdään ja mitä ei tehdä. Seuraavassa esimerkkejä katsomistamme dokumenteista:

Tummien perhosten koti -dokumentti (Solar Films Inc. Oy, 2007) alkaa samannimisen kirjan kirjoittajan haastattelulla. Dokumentissa emme näe elokuvan kulissien taakse, vaan dokumentin kuvituskuvat ovat elokuvan kohtauksia. Dokumentin haastattelut on kuvattu valkoista taustaa vasten. Dokumentissa on

haastateltu muitakin elokuvan tekijöitä kuin ohjaajia ja näyttelijöitä. Puheenvuoron saavat mm. elokuvan lavastaja.

Pitkä kuuma kesä making of -dokumentissa (Talent House Oy, 1999) haastateltavana ovat näyttelijät sekä työryhmän jäseniä, toimittajaa ei näytetä, mutta hänen äänensä kuullaan. Dokumentissa näytetään pitkiä pätkiä elokuvasta, mutta ei kuvia elokuvan tekemisestä.

Kuutamolla elokuvassa (MRP Matila Röhr Productions, 2002) on kaksi dokumenttia, lyhyt ja pitkä. Lyhyt on sekoitus elokuvan tekemistä ja elokuvan oikeita pätkiä. Pidemmässä dokumentissa ei ole haastatteluja, vaan siinä näytetään pelkkää elokuvan tekemistä. Dokumentti on jaettu eri osiin: testeihin, harjoituksiin, ottoihin, leikkaukseen ja ensi-iltaan.

Jadesoturin (Blind Spot Pictures Oy, 2006) dokumentit on jaettu myös osiin. Jadesoturin making of -dokumentit ovat lyhyitä. Yhdessä osassa näemme pelkkää elokuvan tekemistä nopeina kuvina, haastatteluja tässä ei ole. Toinen osa koostuu yhden kohtauksen kuvaamisesta. Siinä kerrotaan miten kohtaus on tehty. Kolmannessa osassa ohjaaja kertoo elokuvasta. Dokumentissa näytetään kohtauksia valmiista elokuvista ja elokuvan tekemisestä.

Tyttö sinä olet tähti -elokuvan (Helsinki-filmi Oy, 2005) making of -dokumentti koostuu pelkästään elokuvan tekemiseen liittyvistä kuvista. Aiheet on jaettu teemoihin. Dokumentissa on monesti kaksi kuvaa rinnakkain. Myöskään koko ruutu ei ole käytössä vaan se on kehystetty elokuvan graafisella ilmeellä. Elokuvalla on oma dokumentti siitä, miten elokuvan musiikki on tehty.

Kahlekuningas -elokuvan (Kinoproduction Oy, 2002) making of -dokumentti oli nimeltään Miikkahaleet. Dokumentti on kerrottu elokuvassa näyttelevän lapsen näkökulmasta. Haastattelut ovat tehty lokaatiossa. Haastateltavana ovat elokuvan keskeiset näyttelijät ja ohjaaja-käsikirjoittaja. Dokumentissa kerrotaan mistä elokuva kertoo ja jokainen keskeisistä näyttelijöistä kertoo, millaista hahmoa he näyttelivät. Aiheen muutokset tulevat selville ihmisten haastatteluista.

Ganesin making of -dokumentissa ohjaaja ja päänäyttelijä kertoivat elokuvan tekemisestä. Dokumentissa näkyy, kuinka elokuvaa kuvataan ja elokuvan valmiita kohtauksia. Haastateltavat kertoivat, miten suuressa roolissa Remu Aaltonen on ollut elokuvan tekovaiheessa. (Helsinki-filmi Oy, 2007)

Skavabölen pojat -dokumentti (Juonifilmi Oy, 2009) on pisin kaikista. Pituutta sillä oli n. 45 min. Dokumentti alkaa ensimmäisestä kuvauspäivästä ja siinä nähdään miten ihmiset kuvauspaikalla toimivat. Making of -kamera oli siellä missä oli toimintakin ja dokumentti eteni kronologisesti päivä kerrallaan.

Koti Ikävä elokuvan ”näin tehtiin” -dokumentissa (Making Movies Oy, 2005) haastattelijoina toimii kaksi elokuvan näyttelijää ja he haastattelevat pääosan näyttelijöitä, säveltäjää sekä ohjaajaa. Haastatteluissa on rento tunnelma ja huumoriakin on otettu mukaan. Haastattelijat näkyvät haastattelutilanteissa. Making of -dokumentissa näytetään jonkin verran työryhmän työskentelyä, mutta pääpaino on elokuvan oikeilla kohtauksilla.

3.3 Vertailussa making of -dokumentit

Vertailun muihin suomalaisiin making of -dokumentteihin teemme laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella. Tarkastelemme mitä samaa ja mitä eroa dokumentillamme on verrattuna muihin suomalaisiin making of -dokumentteihin. Suomalaiset making of -dokumentit ovat mielestämme hyviä, sillä niissä ei ylistetä liikaa, vaan ne kertovat, miten elokuvat on tehty. Tällaisen dokumentin mekin halusimme tehdä.

Muita suomalaisia making of -dokumentteja katsellessamme huomasimme niiden sisältävän jonkin verran yhtäläisyyksiä *Näin tehtiin Käräjävuorentie* -dokumenttimme kanssa. Toki eroavaisuuksiakin oli havaittavissa. Lähes kaikki dokumentit koostuivat haastatteluista, elokuvan oikeista kohtauksista ja nimensä mukaan siitä, miten elokuva on tehty.

Osassa dokumenteissa haastattelijat näkyivät kuvissa tai ainakin haastattelijan ääni kuului. Emme halunneet valmiiseen dokumenttiimme kumpaakaan ja se oli jo alusta asti selvää. Dokumentissamme halusimme antaa puheenvuoron dokumenttimme haastateltaville. Emme myöskään halunneet, että haastattelijan kysymykset olisivat rikkoneet kerrontamme kulkua. Yritimme luoda muulla tavoin tauot dokumenttimme aiheenmuutoksien väliin. Meille monesti ehdotettiin, että aiheiden väliin olisi hyvä saada tekstit, siitä mihin siirrymme seuraavaksi. Näistäkin päätimme luopua sen pelossa, että ne vaikuttaisivat liian kotikutoisilta. Näin tehtiin Kärjävuorentie -dokumentissa yritimme jakaa aiheet pidempien kuvituskuvien avulla, minkä jälkeen haastateltavat vastaavat kokonaisiin lausein, joista tulee ilmi, mihin aiheeseen olemme nyt siirtyneet. Mielestämme tämä ratkaisu oli hyvä, sillä meillä oli hyvät ja luontevat haastateltavat.

Dokumenteissa, joihin vertaamme omaa työtämme, oli kaksi making of -dokumenttia, jossa ei ollut haastatteluja lainkaan. Tällaista dokumenttia emme varmasti olisi lähteneet tekemään, jos siihen olisi ollut mahdollisuus. Mielestämme tällaiset dokumentit eivät avaudu tavalliselle elokuvankatsojille, jos näemme vain toimintaa ja kukaan ei selitä, mitä ollaan tekemässä. Hyvä sekoitus haastatteluja, elokuvan kohtauksia ja kuvia elokuvan tekemisestä luovat mielestämme hyvän ja monipuolisen making of -dokumentin.

Joissakin making of -dokumenteissa näytettiin näyttelijöiden harjoittelua kohtauksia varten. He saattoivat huutaa niin kovaa kuin pystyivät tai vaikka itkeä. Tällainen olisi ollut varmasti mielenkiintoista meidänkin dokumentissamme. Lisäksi monissa dokumenteissa oli kuvituskuvia todella paljon.

Suurin yhtäläisyys, mikä Näin tehtiin Kärjävuorentie -dokumentilla muihin verrattuna on, että haastateltavat on valittu melko samalla kaavalla. Meillä oli elokuvan päänäyttelijät haastateltavana. Mukana oli ohjaajat, jotka ovat tuottaneet ja käsikirjoittaneet elokuvan sekä elokuvan kuvaaja-leikkaaja. Kuvaaja-leikkaajan valinta erotti dokumenttiämme muista, sillä kuvaajia ei ollut niissä dokumenteissa haastateltu, joita me olemme työtämme varten katsoneet. Mielestämme on piristävää saada dokumenttiin muukin näkökulma kuin vain näyttelemineen, ohjaaminen tai käsikirjoittaminen. Haastateltaville esitetyissä kysymyksissä oli

jonkin verran yhtäläisyyksiä ja jotkut haastattelut oli kuvattu haastateltavalle tutussa työympäristössä.

Verrattuna muihin tarkastelemiimme making of -dokumentteihin Näin tehtiin Käräjävuorentie –dokumentin laatua heikantää, että meillä ei ollut käytössämme materiaalia, joka on kuvattu Käräjävuorentie-elokuvan kuvauksissa. Toisaalta katsomiemme dokumenttien joukossa oli sellaisiakin, joiden kuvituskuvat olivat valmiista elokuvasta, eikä sitä oikeaa tekemistä näytetty yhtään. Meidän onneksemme meillä oli käytössämme stillkuvia, joita vähän työstämällä saimme paikattua puutostamme. Voisimme ajatella, että koska muilla dokumenteilla, joihin työtämme vertaamme, ei ollut käytössä stillkuvia, meillä on kuvallisesti enemmän vaihtelua. Mielestämme saimme luotua hyvän kokonaisuuden neljästä eri elementistä, jotka meillä oli käytettävissä: haastattelu, stillkuvat, elokuvan valmiit kohtaukset ja kuvauksissa tehdyt otot.

4 TUOTANTO

4.1 Alkusysäys

Opinnäytetyön aiheen keksimiseen meillä meni kauan ennen kuin Käräjävuorentie- elokuvan kuvaaja-leikkaaja ehdotti, että voisimme tehdä jotain Käräjävuorentie-elokuvalla. Elokuva ei tuolloin vielä ollut valmis ja sen teatterilevitystä vasta suunniteltiin. Olimme ensimmäisenä yhteyttä elokuvan käsikirjoittaja-ohjaajiin ja kysyimme, olisiko heillä tarvetta Käräjävuorentiehen liittyvään videoon.

Saimme Käräjävuorentie-elokuvan käsikirjoittaja-ohjaajat innostumaan asiasta. Ennen ensimmäistä palaveria olivat ohjaajat miettineet, että voisimme tehdä elokuvasta kolme tai jopa enemmän videoita, joilla jokaisella olisi oma aiheensa; esimerkiksi elokuvan kuvaaminen ja leikkaaminen. Yksi video olisi ollut näyttelijöistä. Tämä idea vaikutti hyvältä, sillä olimme aluksi ajatelleet, että videoissa voisi olla lisäksi pedagogista näkökulmaa. Ensimmäisen palaverin jälkeen tilaus muuttui ja he halusivatkin lyhyen dokumentin, joka olisi ollut tarkoitus julkaista ennen elokuvan ensi-iltaa. Lyhyen dokumentin lisäksi ohjaajat halusivat pidemmän ja perinteisemmän making of -dokumentin, joka mahdollisesti päättyisi elokuvasta julkaistavalle DVD:lle. Tämäkään tilaus ei sitten loppujen lopuksi toteutunut lyhyen dokumentin osalta, sillä sekin jäi lopuksi pois.

Dokumenttien teko aloitettiin sillä periaatteella, että tehdään kaksi dokumenttia, sillä tilaus ei muuttunut vasta kuin leikkausvaiheessa. Dokumenttien haluttiin olevan jatkumo Käräjävuorentie-elokuvalla.

4.2 Käsikirjoittaminen

Jouko Aaltonen (2006, 126-128) kertoo, että monet dokumenttien tekijät vastustavat käsikirjoittamista. Käsikirjoitus on tavallaan dokumenttielokuvan idean vastainen. Esimerkiksi Markku Lehmuskallion mielestä ”Dokumenttielokuvaa ei voi käsikirjoittaa, koska sä et koskaan tiedä mitä tapahtuu”.

Elokuvan kuvauksissa ei ollut kuvattu Making of:ia, eikä sen tekemisestä ollut koskaan puhetta koko tuotantajakson aikana. Ensimmäisen kerran making of -dokumentti tuli puheeksi, kun elokuvan ohjaajilta kysyttiin, että voisiko Käräjävuorentielle tehdä jotain opinnäytetyönä. Kun päätös siitä oli tehty, että elokuvalla olisi hyvä tehdä jotain oheisvideoita alkoi suunnitteluvaihe.

Käräjävuorentien Making of -dokumenttia oli vaikea käsikirjoittaa, joten aluksi päätimme mikä on dokumenttimme premissi. Premissin ajattelimme olevan:

”Elokuvan tekemiseen ei aina tarvita miljoonia, pienelläkin budjetilla voi tehdä elokuvan” (Liminka & Mäkelä 2012, 5).

Premissin jälkeen luonnostelimme hieman dokumentin synopsista. Synopsikseksi suunnittelimme Limingan ja Mäkelä (2012,5) tuotanto-suunnitelmaa lainaten seuraavaa:

”Käräjävuorentien pitkä Making of –dokumentissa nähdään kuinka suomalaista independent elokuvaa tehdään talkoohengellä. Suomalaiset tekevät elokuvia paljon omalla kaveriporukalla; Käräjävuorentien kuvausryhmä kuitenkin muodostui toisilleen ennestään tuntemattomista ihmisistä. Dokumentissa ohjaajat kertovat miten he keräsivät tuotantoryhmän kasaan ja miten muuten he aikoivat saada ideansa isolle valkokankaalle. Elokuvan päänäyttelijät kertovat myös siitä, millaista oli työskennellä pienen budjetin talkoohengellä tehdyssä elokuvassa, ja eroaako se jollain tapaa täysin ammattilaisesta tehdystä elokuvasta. Käräjävuorentien kuvaaja-leikkaaja saa myös puheenvuoron, jossa hän kertoo mitä kuului hänen toimenkuvaansa.”

Synopsiksen pohjalta suunnittelimme ohjaaja-käsikirjoittajille, kuvaaja-leikkaajalle ja elokuvan kahdelle päänäyttelijälle kysymykset. Kysymyksiä laadittiin niin, että kaikille oli tietyt samat peruskysymykset. Sitten laadimme muita kysymyksiä sen mukaan, mitä työtehtävää he elokuvassa hoitivat. Kuvaaja-leikkaajalta kysyimme kysymyksiä, jotka liittyivät puhtaasti kuvaamiseen tai leikkaamiseen. Näyttelijöiltä kysyimme näyttelemiseen liittyviä kysymyksiä. Näyttelijöiltä kysyimme myös sellaisia kysymyksiä, jotka liittyivät vain heidän roolihahmoihinsa. Ohjaaja-tuottajilta kysyimme ohjaamiseen, tuottamiseen ja elokuvan käsikirjoittamiseen liittyviä kysymyksiä. Kysymykset ovat oikeastaan ainoa asia, joita voisimme kunnolla kutsua dokumenttimme käsikirjoitukseksi. (Liite 1)

Käsikirjoitusvaiheessa katselimme monen erilaisen suomalaisen ja muutaman ulkomaalaisenkin elokuvan DVD-extroissa olevia making of -dokumentteja, jotta saisimme kuvan siitä, millaisia making of -dokumentteja elokuville on tapana tehdä. Näiden dokumenttien pohjalta osasimme sanoa, mitä me haluamme mediatyössämme olevan ja mitä emme halua tehdä. Halusimme kuitenkin tehdä enemmän suomalaisen making of -dokumentin kuin Hollywood-elokuvan dokumentin, koska ulkomaalaisissa dokumenteissa oli mielestämme liikaa juonen ja näyttelijöiden ylistystä, mitä taas ei niinkään kotimaisissa dokumenteissa ole.

Mielestämme dokumentin, joka on nimetty making of -dokumentiksi, pitäisi kertoa elokuvan eri tekovaiheista, eikä olla sellainen dokumentti, jossa kerrotaan pelkästään juonesta ja näyttelijöistä. Oletus kuitenkin on se, että jos making of -dokumentti on elokuvan DVD:n extroissa, ovat ihmiset nähneet jo elokuvan ja tietävät, mistä se kertoo ja millaisia hahmoja elokuvassa on.

Katsomiemme dokumenttien pohjalta teimme sellaisen ratkaisun, että teemme dokumentin, jossa esitellään Käräjävuorentie-elokuvan eri tekovaiheet. Keskeinen teema, joka ehdottomasti piti saada dokumenttiimme, oli talkoohenkisyys, sillä se oli niin suuri osa Käräjävuorentie-elokuvaa. Lisäksi halusimme tuoda esiin sen, että kaikilla ei ollut minkäänlaista elokuva-alan koulutusta taustalla, vaan mukana oli erilaisia ihmisiä erilaisilla taustoilla. Elokuvan pieni budjetti oli tärkeä osa tässä työssä.

Dokumentin lopullinen runko muodostui kuvausten jälkeen, kun saimme materiaaleja käyttöömmme.

4.3 Esituotannon muut vaiheet

Jouko Aaltosen (2006, 108) mukaan dokumenttielokuvan tekeminen kuvataan kumuloituvaksi prosessiksi, jossa edetään määrätietoisesti ideasta synopsiskeen ja käsikirjoituksen kautta kuvausvaiheeseen.

Käsikirjoittamisen lisäksi meidän piti esituotannossa miettiä, missä kuvaamme haastattelut. Yksi ehdotus oli, että palaisimme Kurikkaan paikkaan, jossa Kärjävuorentietä on suurimmaksi osaksi kuvattu. Tämä ajatus ei kuitenkaan toteutunut meistä johtumattomista syistä. Dokumentista halusimme kuitenkin välittyvän rennon tunnelman, joten halusimme kuvata kaikki haastattelut mahdollisimman rennossa ympäristössä. Yritimme saada kuvauspaikaksi helsinkiläisen baarin, jossa oli otettu Kärjävuorentien promokuvat, mutta paikan omistajaa emme koskaan saaneet puhelimeen. Lopulta päädyimme kuvaamaan toisen ohjaajan ja näyttelijöiden haastattelut Vantaalla ohjaajan kotona.

Vantaan kuvausmatkan jälkeen meillä oli kuitenkin vielä kaksi haastattelua kuvattavana Etelä-Pohjanmaalla, sillä toinen käsikirjoittaja ja kuvaaja-leikkaaja vaikuttavat tällä alueella. Kumpikin näistä haastatteluista päätettiin tehdä heidän kodeissaan, luonnollisen ja rennon vaikutelman takaamiseksi. Kuvaaja-leikkaajan haastatteluissa halusimme näyttää ympäristön, jossa hän on leikannut elokuvan. Meidän onneksemme hän oli tehnyt työnsä kotonaan.

Kuvausten aikatauluissa jouduimme päätymään sellaiseen ratkaisuun, että matka Vantaalle tehdään ensin. Tähän päädyimme siksi, että toinen näyttelijöistä oli lähdössä pitkäksi aikaa ulkomaille, jolloin emme olisi saaneet häneltä haastattelua, jos olisimme lykänneet ajankohtaa myöhäisemmäksi. Pohjanmaalla tehtävillä haastatteluilla ei ollut kiire, mutta luonnollisesti ne haluttiin tehdä hyvin pian Vantaan matkan jälkeen, että välissä ei tapahtuisi mitään, mikä vaikuttaisi työhömmme.

Kuvauspaikan varmistuttua oli edessä kulkuneuvon ja kuvauskaluston varaaminen. Olimme aikaisemmin päättäneet kuvata haastattelut kahdella kameralla. Mukaan tarvittiin muun muassa monitori, äänityslaitteet ja valoja. Mukaan kuvauksiin olisimme voineet ottaa paljon tavaraa, mutta yritimme valita sellaisen kaluston, että niillä pärjää ja ettei, mukaan tulisi paljo turhaa. Auton saimme käyttöön koulutamme.

Esituotannossa mietimme, millaisen työryhmän kanssa lähdemme kohti Vantaata. Kuvauksista emme olisi kahdestaan selvinneet, sillä kahden kameran, äänityksen ja haastattelun kanssa oli melko paljon tekemistä. Seinäjoelta lähdimme neljän hengen ryhmässä, joka oli aivan riittävän kokoinen ryhmä.

4.4 Kuvaukset

Kuvaukset järjestettiin kolmessa eri paikassa. Näyttelijöiden ja Essi Mitrosen haastattelut toteutettiin Vantaalla ohjaajan kotona. Toinen ohjaaja Anna Peräaho kuvattiin niin ikään kotonaan Kurikassa ja samalla kaavalla toteutettiin Seinäjoella kuvaaja-leikkaaja Tomi Saarijärven haastattelu. Kaikissa haastatteluissa allekirjoitettiin kuvausluvut (Liite 2). Kuvausluvut tarvittiin, koska haastateltavat luovuttivat meille oikeudet levittää, esittää ja välittää heitä koskevaa materiaalia.

Kuvaukset halusimme toteuttaa mahdollisimman pienellä kalustolla, sillä tiesimme, että kaikki kuvaustilat olivat melko pienet. Kuvaustilojen rajallisuus loikin haasteita. Esimerkiksi Tomi Saarijärven asunnossa oli vain yksi potentiaalinen nurkkaus kuvauksia varten ja tilan ahtauden takia valoja ja kameroita oli todella hankala saada hyvälle paikoille.

Kaikissa kuvauksissa käytössämme oli sama kalusto, johon kuului muun muassa kaksi Sonyn HVR-Z1E -kameraa, Sachtlerin pikkuvaloasetti sekä nappi- ja haulikkomikit. Käytössämme oli kaksi eri mikrofonia siksi, että olimme hiukan epävarmoja äänen suhteen ja halusimme sen varmasti tallentuvan mahdollisimman hyvin.

Kaikissa kuvauksissa toinen kameroista toimi kylmänä kamerana, eli se ei liikkunut mihinkään, eikä kukaan varsinaisesti kuvannut sillä. Ensimmäisissä kuvauksissa toisella kameralla kuvattiin käsivaralla, mutta pian huomasimme, että se ei toiminut haluamallamme tavalla. Seuraavissa kuvauksissa kylmäkameran lisäksi toinen kamera laitettiin myös jalustalle ja näin saatiin aikaan paljon vakaampi kuva.

Kuvakoot pidimme samanlaisina kaikissa haastatteluissamme. Käytimme Puolikuvaa (Medium Shot), puolilähikuvaa (Medium Close-Up) ja lähikuvaa. (Close-Up) (Bordwell & Thompson 2008, 191).

Pölösen mukaan (1989,61) kuvakoon pysyessä samana koetaan kuvakulman liian pieni vaihdos peräkkäisissä samaa kohdetta kuvaavissa otoksissa hypähdyksenä tai tärähdyksenä.

Hieman laajemmat kuvakoot valitsimme siksi, että katsojan on helpompi ymmärtää millaisessa ympäristössä haastattelu on kuvattu. Tiiviimmillä kuvilla halusimme näyttää haastateltavien kasvot paremmin. Tiiviitä kuvia käytettiin silloin, kun haastateltavalla oli jotain merkittävää sanottavaa.

4.5 Jälkituotanto

Jouko Aaltosen (2001,8) mukaan dokumenttielokuvan muokkaaminen katsojalle kiinnostavaksi tapahtumien sarjaksi tapahtuu leikkausvaiheessa.

Jälkityön aloitimme koulun edit-luokassa, mutta myöhemmin siirryimme tarkkaamoon, joka on huomattavasti hiljaisempi ja rauhallisempi tila. Sinne on hankittu hiljattain uusia laitteita helpottamaan esimerkiksi värimääritysten tekoa.

Leikkauksella tarkoitetaan kuvattujen otosten järjestämistä elokuvalliseksi ja yleensä jatkuvuutta toteuttaviksi kohtauksiksi; kuva- ja ääniraitojen yhdistämistä loogiseksi, rytmiseksi, usein tarinan kertovaksi tai ainakin jonkinlaisen kokonaisuuden muodostavaksi tapahtumaksi tai kehityskulukuksi (Juntunen 1997, 168).

Ensimmäiseksi ajoimme materiaalit koneelle ja katsoimme kaiken läpi. Tämän jälkeen litteroimme kaikki kuvaamamme haastattelut. Litterointi helpotti huomattavasti leikkaamista. Seuraavaksi teimme karkean raakaleikkauksen. Juntusen (1997, 83) mukaan raakaleikkaus on elokuvan kohtausten ensimmäinen yhteenliittäminen suurin piirtein tuotannon työsuunnitelman tai käsikirjoituksen mukaiseen järjestykseen.

Käytössämme oli kuvaamamme haastattelut, lyhyitä pätkiä valmiista elokuvasta, stillkuvia kuvauspaikoilta sekä kohtauksia, joita ei oltu käsitelty mitenkään. Editointiin käytimme Avid Media Composeria ja stillkuvien animointiin Adoben After Effects -ohjelmaa.

Suurin ongelma leikkauksessa ja koko työssä oli materiaalin puute. Koska idea making of -dokumenttiin syntyi vasta kuvausten jälkeen, ei kuvauspaikoilla oltu kuvattu minkäänlaista materiaalia siitä, mitä elokuvan kulissien takana on tapahtunut ja miten se on tehty. Saimme kuitenkin jonkin verran sekä valmiita pätkiä elokuvasta että elokuvan ottoja käyttöömmme. Kommunikointi tahojen kanssa joilla elokuvan kohtauksia oli, oli toisinaan hidasta luultavasti heidän kiireidensä takia.

Aaltonen (2006, 144) kertoo, että Michael Rabigerinkin mukaan dokumenttielokuva lopullinen rakenne ja tekijän ”ääni” löytyvät tavallisesti vasta leikkauspöydällä.

Meidänkin making of -dokumenttimme rakenne alkoi vasta kunnolla hahmottua leikkauspöydällä ja näytimme sitä aina välillä sekä tilaajille että opettajallemme. Editoimme dokumenttiamme niin, että siinä käsiteltävät asiat ovat teemoittain ja kronologisessa järjestyksessä. Tämä toi työhömmme selkeyttä, eikä koko ajan pompittu eri aiheiden välillä. Dokumentin alkaessa puhutaan käsikirjoittamisesta sekä elokuvan synnystä ja dokumentin lopussa kerrotaan, kuinka näyttelijät ovat kehittyneet tuotannon aikana ja minkälaiset jälkitunnelmat kaikilla on kuvausten jälkeen.

Kimmo Kohtamäen (2001, 9) mukaan suunniteltu prosessin kulku voi matkalla muuttua ja alkuoletus tarinan kulusta jää toteutumatta tai valittu tyyli ei tunnukaan tuovan esiin niitä asioita, joita halutaan.

Työmme editointia vaikeutti hieman se, että tilaus muuttui editoinnin aikana pariin otteeseen tilaajien toiveiden mukaan. Kun aluksi piti tehdä kaksi dokumenttia, lopulta teimme yhden pitkän. Tilaajien pyynnöstä lähdimme sitäkin vähän tiivistämään ja lyhentämään, ettei dokumentissamme olisi niin paljon ilmaa ja toistoa.

Osa kuvaamistamme haastatteluista jouduttiin uudelleenrajaamaan, sillä ne olivat mielestämme turhan laajoja. Olisimme halunneet, että kylmällä kameralla kuvatut olisivat laajimmat kuvat mitä meillä on. Toisella kameralla piti olla haastateltavien lähikuvia, mutta ensimmäisistä kolmesta haastattelusta näin ei tullut. Kohinanpoistoa teimme jonkin verran, koska värimäärittelyn ja kuvien kirkastuksen seurauksena osa kuvista alkoi kohisemaan häiritsevän paljon.

Dokumentin alussa ja lopussa soiva Easy Lemon -kappale on incompetech.com -sivustolta, josta löytyy paljon ilmaista musiikkia. Dokumentissa oleva laulu on Teemu Roivaisen säveltämä ja sanoittama. Käräjävuorentie-elokuvan ohjaaja-käsikirjoittaja Peräahon (2013) mukaan Roivaisella on itsehallinto oikeudet musiikkiinsa, joten sen vuoksi meillä ei mennyt maksuja hänen musiikkiinsa käyttämisestä. Dokumentista on poistettu kahdesta kuvituskuvasta äänet, joista olisi mennyt Teosto-maksut.

4.6 Valokuvien animointi

Käytössämme oli kahden eri valokuvaajan otoksia, joista saimme kuvituskuvaa työryhmästä. Kuvien käytöstä kysyimme kuitenkin ensin ohjaajilta, että onhan näiden kuvien kuvaajilta varmistettu, että kuvia voidaan käyttää. Mieluiten olisimme käyttäneet videokuvaa, mutta koska sellaista ei ollut mahdollisuus saada, animoimalla valokuvia saimme lisää kuvituskuvaa työryhmästä ja heidän toimintavoistaan.

Valokuvista teimme animaatioita siksi, että emme pitäneet ajatuksesta, että haastattelun päällä olisi täysin stillkuva, jossa katsojan huomiota ei voida kiinnittää mihinkään. Animoimalla kuvia saimme kuviimme haluttua liikettä, mikä on katsojan silmälle paljon mielenkiintoisempaa katseltavaa.

Kuvien animoimisessa käytimme Adoben After effects -ohjelmaa. Ohjelmassa saimme kuvat liikkumaan haluamallamme tavalla. Valokuvia on animoitu siten, että niissä viedään liikettä kohti kuvan tärkeintä osaa. Liikettä on saatu aikaan zoomaamalla kuvassa sisään ja panoroimalla kohti kuvan huomiopistettä. Tällä tavalla toivomme katsojan huomion kiinnittyvän kuvassa oikeaan paikkaan.

Toinen tapa, jota käytimme, oli kuvasta poistuminen. Tällaisessa animaatioissa kuva oli alussa tiiviimpi ja siitä lähdimme laajentamaan kuvaa. Tällä tavoin pidimme katsojaa hetken pimennossa kuvan kokonaisuudesta ja paljastimme hiljalleen kuvasta lisää.

Kuvien animoimisen yhteydessä teimme lyhyitä kuvamontaaseja, koska mielestämme yksi stillkuva saattaa näyttää irralliselta haastattelun päällä. Kuvat, jotka käsittelivät samaa aihetta tai henkilöä, kokosimme montaaiksi. Montaaseihin yhdistimme animoituja valokuvia kaksi tai kolme kappaletta riippuen siitä millaiseen kohtaan dokumentissamme montaasi sijoitetaan. Montaasin kokoamisessa oli huomioitava se, että kaikki kuvat eivät voineet liikkua samalla tavalla, vaan kuviin piti saada erilaista liikettä. Liikkeiden piti olla nopeudeltaan hyvin samanlaisia, jotta montaaasia olisi mukava katsella. Huomio piti kiinnittää siihen, mistä montaasin eri osien liikkeet alkavat, ettei lopputulos olisi liian hyppivä ja sekava.

5 RAHOITUS JA BUDJETTI

Haimme dokumentillemme rahoitusta Suomen kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastolta. Rahoitusta haimme heti tuotantomme alkuvaiheessa, kun tuotantomme budjetti oli laskettu. Rahoitusta emme kulttuurirahastolta kuitenkaan saaneet.

Suomen kulttuurirahaston (2007) tarkoituksena on historiallisen Etelä-Pohjanmaan maakunnan henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaaliminen ja kehittäminen. Tarkoitustaan se toteuttaa jakamalla kerran vuodessa apurahoja ja palkintoja sekä edistämällä muillakin tavoin maakunnan kulttuurielämää.

Dokumentillemme laadimme jo alkuvaiheessa budjetin, johon oli eritelty laitteiden, palkkojen ja muiden kulujen menot. (Liite 3) Rahoitusta haimme lähinnä palkkakustannusten maksamiseen. Kaikki laitteet, ohjelmat ja autot saimme onneksi käyttöömmme Seinäjoen Ammattikorkeakoululta, sillä budjettimme mukaan koko tuotannon hinnaksi olisi tullut 23 743 €. Eniten rahaa olisi uponnut työryhmän palkkakuluihin.

Ammattilaisten hoitamassa tuotannossa budjetti olisi varmasti ollut pienempi, sillä työpäiviä olisi tarvittu melko varmasti vähemmän. Elokuvan kuvauspaikalla making of -dokumentin kuvausryhmä ei juurikaan voi olla niin suurella kalustolla matkassa, koska heidän olisi melko huono pystyttää omia valoja häiritsemättä elokuvan kuvausryhmää. Tästä syystä kalustonkin vuokrakustannuksissa tulisi säästää. Toisaalta tuotantoyhtiöille voi olla omat kuvauskalustot tämänkaltaista tarkoitusta varten, joten nämä yritykset maksavat vain tekijöiden palkat, jolloin making of -dokumenttien budjetit pysyvät maltillisen suuruisina.

Palkkakulut laskettiin TeMe Ry:n nettisivuilta löytyvän palkkataulukon mukaan. Palkat on laskettu 2012 vuoden alussa, joten ne eroavat TeMen nykyisistä palkkasuosituksista. Kaluston vuokrahinnat on laskettu Suomilampi Oy:n mukaan.

6 POHDINTA JA YHTEENVETO

Alku koko opinnäytetyöprosessissa oli hidasta. Ensimmäinen asiakkaamme perui viime hetkillä koko asian ja toisesta paikasta johon ehdotimme tuotantoa ei koskaan vastattu mitään. Viimein kuitenkin onnistuimme Käräjävuorentien kohdalla. Opinnäytetyömme aihe tuntui mieluisalta, sillä toinen making of -dokumentin tekijöistä oli osa Käräjävuorentie-elokuvan kuvausryhmää. Meillä oli sopivasti jo ennestään tietoa elokuvasta, joten aihetta oli helppo lähestyä.

Yksi asettamistamme tavoitteista oli aikataulussa pysyminen ja yleisesti projektinhallinta. Kun pääsimme vauhtiin, aikataulu tuntui onnistuvan hyvin ja kuvaukset saatiin sovittua sekä tehtyä ajallaan. Editointiin aikaa kului kuitenkin turhan kauan, mutta jo mainittu materiaalin puute oli todellinen ongelma. Uuden kuvituskuvan saamiseen saattoi välillä mennä päiviä, jos ihmisten aikataulut eivät sopineet yksiin. Tiesimme kuitenkin lähes aina, millaista kuvituskuvaa tarvitsimme.

Tekniikan hallitsimme melko hyvin. Leikkausvaiheessa Avidin kanssa saattoi tulla jotain ongelmia, mutta niistä selvittiin. Ongelmat johtuivat lähinnä siitä, että kummallekin tekijälle Avid oli vieläkin melko tuntematon ohjelma. Edellisestä kerrasta oli paljon aikaa. Avidin opetteluun meni siis vähän aikaa, mutta loppua kohden työn teko helpottui, kun taitojakin tuli lisää ja ohjelma muistui mieleen. Avidilla työskentely parantui tämän dokumentin aikana huomattavasti. Seuraavan dokumentin leikkaamiseen tuskin menee enää yhtä kauan aikaa, sillä kaikkea ei tarvitse opetella.

Tiimityöskentely sujui kaiken kaikkiaan hyvin. Kuvauksissa käytetty kaluston hallitseminen sujui hyvin, sillä varasimme matkaan sellaisen kaluston, jonka kanssa osasimme varmasti työskennellä. Kuvauksissa tuntui alussa kaiken menevän hyvin, mutta leikkausvaiheessa huomasimme, että olisimme voineet tehdä monia asioita paljon paremmin. Kumpikaan meistä ei aikaisemmin ollut tuottanut alusta loppuun tämän kokoista projektia.

Mielestämme saimme dokumenttimme premissin ja synopsiksen hyvin esille dokumentissamme. Dokumentissamme oli hyvin tärkeää tuoda esiin, että koko Käräjävuorentie-elokuva on tehty talkoohengessä ja pienellä budjetilla. Ehkä dokumenttiin olisi voinut saada vielä paremmin sitä iloa ja yhdessä tekemisen tunnetta, mitä itse elokuvan kuvauksissa oli, mutta tämä oli hankalaa materiaalin vähyyden vuoksi.

Kommunikointi tilaajien kanssa oli toisinaan hiukan ongelmallista, mikä johtuu varmasti osakseen siitä, että he ovat olleet kiireisiä Käräjävuorentien levityksen kanssa. Kommunikointi tapahtui yleensä joko puhelimella tai sähköpostin välityksellä. Tämän takia esimerkiksi editointi oli välillä erittäin hidasta. Kerran molemmat tilaajat pääsivät katsomaan työtämme koululle ja myöhemmin pidettiin palaveri Skypen välityksellä.

Tilaajiemme (Mitronen, 2013) mielestä viimeinen versio on huomattavasti tasoltaan parempi kuin ne versiot, joita aiemmin heille esitimme. Näin tehtiin Käräjävuorentie -dokumentin he olisivat toivoneet olevan vielä tiiviimpi. Suurimpia ongelmia oli, että haastattelut kuvattiin vain kertaalleen läpi. Jos olisimme kuvanneet enemmän, vastaukset olisivat olleet parempia kuin ne mitä meillä nyt oli. Leikkausvaraakin meillä olisi ollut enemmän. Meillä jäi haastateltavien ohjaamiseen paljon parannettavaa. Dokumentin tilaajat olisivat toivoneet, että olisimme tuottaneet enemmän materiaalia esimerkiksi kuvaamalla ensi-illat. Olisimme voineet lavastaa kohtauksen, jossa elokuvaa olisi käsikirjoitettu. Kuvituskuvat olimme tilaajiemme mielestä valinneet hyvin, mutta silti nekin jäivät vähän suppeiksi. Dokumenttimme tilaajien mielestä oli hienoa, että Näin tehtiin Käräjävuorentien tekijät oma-aloitteisesti paneutuivat pitkällä aikavälillä Käräjävuorentie-projektiin. Tilaajiemme mukaan opinnäytetyönä toteutettu dokumentti sopeutuu hyvin Käräjävuorentie-tuotannon henkeen.

Dokumenttimme on samankaltainen kuin muutkin Suomessa tehdyt making of -dokumentit. Työstämme emme niinkään saaneet uudenlaista making of -dokumenttia, vaikka siitä työmme alussa haaveilimme. Pienten vaikeuksien jälkeen on mukava todeta, että dokumenttimme sulautuu hyvin muiden kotimaisten making of -dokumenttien joukkoon.

LÄHTEET

Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa – Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki. Like Kustannus.

Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuden : Dokumenttielokuvan tekijän opas. Likekustannus Oy. Helsinki.

Bordwell, D. & Thompson, K. 2008. Film Art: An Introduction. Eight Edition. The McGraw-Hill Companies. New York

Elokuva- ja tv-tuotannon palkat 2012 [Verkkosivusto]. Teatteri- ja Mediatyöntekijät Ry (TeMe ry). [Viitattu 11.4.2013] Saatavana <http://www.teme.fi/tyoelama/palkat/331-elokuvapalkat.html>

Etelä-Pohjanmaan rahasto. 2007. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2013] Saatavana: www.skr.fi/ep

Juntunen, M. 1997. Elävän kuvan sanasto. Oy Edita Ab. Helsinki

Kurki, E. 2001. Dokumenttielokuva: todellisuuden luovaa käsittelyä. Taideteollisen julkaisusarja, F20. Helsinki.

Lehtonen, J. & Raumanni, K. 2012. [Verkkosivu]. [Viitattu 12. Käräjävuorentie. Saatavana: <http://www.karajavuorentie.fi/>

Liminka, M. & Mäkelä, S. 2012. Lopullinen tuotantosuunnitelma. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Kulttuurialan yksikkö. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Julkaisematon.

Mitronen, E. 2013 <xxx.xxx@xxx.fi> 5.5.2013. Palautteet. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Selja Mäkelä. [Viitattu 5.5.2013]

Peräaho, A. 2013. Ohjaaja-käsikirjoitta. Käräjävuorentie. Puhelinkeskustelu 17.4.2013.

Pölönen, M. 1989. Elokuvailmaisun ja videokuvauksen perusteita. Maaseudun sivistysliitto. Helsinki.

Saarela, N. 2012. Talkoovoimin ammattimaista jälkeä. Koti-Kajaani. 15.5.2012. [Lehtiartikkeli] [Viitattu 25.3.2013]

Suomilammi Oy. 2012. [Verkkosivu]. [Viitattu 20.3.2013] Saatavana:
<http://www.suomilammi.fi/>

LIITTEET

LIITE 1 Haastattelukysymykset

LIITE 2 Kuvauslupa

LIITE 3 Budjetti

LIITE 1 HAASTATTELUKYSYMYKSET

Ohjaajat

1. Mistä idea? Mikä innoitti?
2. Miksi elokuva on tehty? Mitä sillä halutaan sanoa?
3. Kuinka paljon hahmot muistuttavat teidän läheisiä?
4. Miten hahmot syntyivät? Esim. Samu ja Suvi?
5. Paljonko oikeasta elämästä vaikutteita käsikirjoitukseen?
6. Mikä käsikirjoittamisessa oli kaikkein haastavinta?
7. Millainen prosessi käsikirjoituksen tekeminen oli?
8. Vaikka teillä ei elokuva-alan koulutusta ole niin uskotteko, että opettajan ammatista löytyy hyvät eväät tehdä elokuva? Pystyykö jonkun muun ammatin harjoittaja tehdä myös elokuvan?
9. Onko siitä jotain hyötyä, ettei ole alan koulutusta?
10. Millaista oli tehdä elokuvaa ilman alan koulutusta?
11. Millainen ohjaaja olet?
12. Millaista oli ohjata tämä elokuva?
13. Miten kehityit ohjaajana?
14. Onko jotain, mitä tekisit toisin? Mitä? Miten?
15. Mistä ja miten lähditte etsimään työryhmään jäseniä?
16. Miksi talkoohengellä?
17. Oliko alusta lähtien tarkoitus tehdä elokuva talkoohengellä?
18. Millaista vapaaehtoisten kanssa työskentely oli?
19. Talkoolaisen ja palkallisen ero? Vaikutus lopputulokseen?
20. Entä jos talkoo ei olisikaan onnistunut?
21. Projektin vaikein osuus?
22. Paras muisto kuvauksista?
23. Miksi päätitte valita juuri Miskan ja Marjutin pääosan näyttelijöiksi?

Näyttelijät

1. Ketä näyttelit? Millainen hahmo hän on?
2. Mikä oli haastavinta roolissasi?
3. Miten valmistauduit rooliisi? Millainen prosessi se oli?
4. Mikä motivoi tulla mukaan pienen budjetin talkoo tuotantoon?
5. Miten Kärjävuorentie erosi muista tuotannoista joissa olette olleet mukana?

6. Millaista oli ammattilaisnäyttelijänä työskennellä tuotannossa, jossa suurin osa oli vielä opiskelijoita, tai heillä ei ollut minkäänlaista alan koulutusta?
7. Miten päädyitte mukaan?
8. Millaista oli olla mukana?
9. Lähtisittekö uudelleen? Miksi/Miksi ei?
10. Millaista oli näytellä harrastelijänäyttelijöiden kanssa? Eroksiko paljon ammattinäyttelijöistä?
11. Millaista oli työskennellä ohjaajien kanssa, joilla ei ole ohjaajankoulutusta?
12. Miska: Oliko vaikeaa opetella "Stadin slangi"?
13. Marjut: Pystyisittekö luopumaan näyttelijänurasta ja lähtemään Pohjanmaalle luomuviljelijäksi?
14. Marjut: Millaista oli opetella soittamaan kitaraa?
15. Paras muisto kuvauksista?
16. Millaista oli näytellä Marjutin/Miskan kanssa?
17. Miten valmistauduitte työskentelemään yhdessä?
18. Miten kehityit näyttelijänä tämän tuotannon aikana?

Kuvaaja/leikkaaja

1. Kerro työstäsi.
2. Paras muisto kuvauksista?
3. Mikä motivoi tulla mukaan tuotantoon?
4. Oliko helppoa loikata opettajan ammatista elokuvan kuvaajaksi?
5. Millaista oli olla kuvaajana tuotannossa, jossa suurin osa oli vielä opiskelijoita tai ei ollut minkäänlaista alan koulutusta?
6. Mikä oli haastavinta kuvauksissa?
7. Mikä oli haastavinta leikkauksessa?
8. Onko helpompaa leikata elokuva jonka on itse kuvannut? Miten se ilmenee? Hyvä esimerkki?
9. Millaisia vaiheita elokuvan leikkaukseen kuuluu?
10. Mikä tämän elokuvan leikkaamisessa oli parasta?
11. Miten kehityit kuvaajana?
12. Miten kehityit Leikkaajana?

LIITE 2 KUVAUSLUPA

LUPA KÄYTTÄÄ KUVAA JA ÄÄNTÄ AUDIOVISUAALISESSA TUOTANNOSSA

Minulle, _____, on ilmoitettu, että kuvaani ja ääntäni nauhoitetaan audiovisuaalista tuotantoa varten.

Tämä tuotanto on Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kulttuurialan yksikön oppilastyönä tuottama lyhytelokuva/musiikkivideo/dokumenttielokuva

Sitoudun siihen, että kuvaani ja ääntäni saa käyttää edellä mainitun tuotannon yhteydessä vastikkeetta. Luovutan tällä sopimuksella Seinäjoen ammattikorkeakoululle oikeudet itseäni koskevan materiaalin levittämiseen, esittämiseen ja välittämiseen kaikkialla maailmassa. Seamkillä on yksinoikeus luovuttaa oikeudet myös eteenpäin.

Paikka ja aika

Allekirjoitus (nimenselvennöksineen ja puhelinnumero):

LIITE 3 BUDJETTI

TYÖRYHMÄN PALKKA				
	lkm.	Päivät	Päiväpalkka € yht	
Ohjaaja				
Esituonto	1	3	229,92	689,76
Tuotanto	1	3	229,92	689,76
Jälkituotanto	1	21	229,92	4828,32
Yhteensä				6207,84
Kuvaaja				
Esituonto	1	1	229,92	229,92
Tuotanto	1	3	229,92	689,76
Jälkituotanto				
Yhteensä				919,68
2. kuvaaja				
Esituonto				
Tuotanto	1	3	251,80	755,4
Jälkituotanto				
Yhteensä				755,4
Leikkaaja				
Esituonto				
Tuotanto				
Jälkituotanto	1	21	229,92	4828,32
Yhteensä				4828,32
Äänittäjä				
Esituonto				
Tuotanto	1	3	191,60	574,8
Jälkituotanto				
Yhteensä				574,8
Äänileikkaaja				
Esituonto				
Tuotanto				
Jälkituotanto	1	7	295,60	2069,2
Yhteensä				2069,2
Tuottaja*	2	1	3174,94	6349,88
YHTEENSÄ				21705,12
KALUSTO VUOKRA				
Kamera Sony	2	3	125	750
Jalusta	2	3	22	132
Fluid head Ar	2	3	20	120
Monitori (son	1	3	100	300
Solmiomikki	2	1	10	20
Solmiomikki	2	2	8	32
Keikkamikser	1	1	30	30
Keikkamikser	1	2	24	48
Kuulokkeet	1	1	10	10
Kuulokkeet	1	2	8	16
IANIRO -valo:	1	1	50	50
IANIRO -valo:	1	2	40	80
YHTEENSÄ				1588
MUUT				
Matkustus	300 €			
Catering	150 €			
yht	450 €			
YHTEENSÄ	23 743 €			

*Tuotattajan palkka laskettu TeMen kuukausipalkan mukaan